

Steun voor Reisbranche dringend nodig

De coronacrisis treft Nederland en in het bijzonder de reisbranche. Ondanks alle maatregelen tot nu toe staat het water de sector aan de lippen en is dringend de door de overheid toegezegde steun nodig. Zonder financiële hulp dreigt een complete meltdown van de reisbranche. Dit leidt tot hoge kosten voor de overheid, maar tevens gaat de werkgelegenheid van 20.000 reismedewerkers verloren. Reizigers willen, na de lockdown, dolgraag weer op vakantie. Dit wordt wel heel moeilijk als de reisbranche dit niet meer voor hen kan organiseren.

De reisbranche is zeker nu belangrijk voor Nederland én Europa

Reisonderneringen, aangesloten bij de ANVR, organiseren jaarlijks miljoenen vakantie- en zakenreizen. De reisbranche is voor Nederland een belangrijke sector. Zeker na de beperkende coronamaatregelen snakken Nederlanders naar een heerlijke vakantie om uit te rusten of – na weken gedwongen thuiswerken – juist naar weer eens wat van de wereld te zien.

Vakantie is ook goed voor de economie. Van de totale vakantie-uitgaven blijft 29% in Nederland¹, maar ook de bestedingen in andere landen zijn van groot belang. Nederland kan andere EU-landen zoals Griekenland, Spanje en Italië -zeker op dit moment- het beste helpen door Nederlanders daar hun vakantie te laten vieren om zo deze landen in staat te stellen er weer bovenop te komen.

De reisbranche biedt in Nederland werk aan zo'n 20.000 mensen. De meeste bedrijven zijn MKB. Het mediane ANVR-bedrijf maakt met een 10-15 parttime medewerkers een omzet van € 3,8 mln.

Corona treft de reisbranche hard

De coronacrisis treft ons allen, maar de reisbranche misschien wel het hardst. Reeds in januari 2020 moesten Nederlandse reisorganisaties hun klanten vervroegd terughalen uit China. De wet op de pakketreizen verplicht reisorganisaties dit kosteloos te doen. In de maanden februari/maart is door het Ministerie van Buitenlandse Zaken vervolgens in snel tempo het reizen naar *alle* landen ontraden. Hierdoor is de reisbranche gedwongen onder zeer moeilijke omstandigheden (sluiting luchtruimen, vijandige houding soms van lokale bevolking) 125.000 klanten terug te halen. Weliswaar kosteloos voor de klant maar tegen zeer hoge kosten voor de reisbedrijven. De repatriëring vond plaats in goede samenwerking met het Ministerie. Dit, ondanks dat de WHO tot op de dag van vandaag geen reisbeperkingen adviseert aangezien deze beperkingen tijdens noodsituaties op het gebied van de volksgezondheid in de meeste situaties niet effectief zijn².

Aangezien op dit moment zelfs een stedentrip naar Brussel als niet-essentiële reis dringend wordt ontraden, kan de branche geen reizen uitvoeren en zijn/worden reizen geannuleerd die klanten in 2019 en begin 2020 hebben geboekt. Ook dit is (weer) kosteloos voor de klant, maar niet voor de reisbedrijven, gelet op de reeds aangegane verplichtingen richting leveranciers, luchtvaartmaatschappijen, etc.

Daarnaast is sinds half maart door de reisbedrijven amper nog een reis geboekt. Een enquête onder reisbedrijven in mei toont bijvoorbeeld aan dat de NOW-regeling is aangevraagd op basis van een *gemiddeld* omzetverlies van 95,3%.

Ook andere sectoren hebben omzetverlies, maar terwijl kappers en horeca weer opengaan, wordt het

¹ https://www.anvr.nl/publicatie/20160905_ABN-AMRO_Buitenlandse%20vakanties.pdf

² <https://www.who.int/news-room/articles-detail/updated-who-recommendations-for-international-traffic-in-relation-to-covid-19-outbreak>

reizen binnen Europa nog steeds ontraden. Wij verwachten wel een versoepeling in de komende weken/maanden, maar het blijft reizen “met de handrem erop” en volgens allerlei protocollen en handleidingen. Voor reizen buiten Europa is de vraag of dat überhaupt nog mogelijk wordt in 2020. Daarbij lopen reisondernemingen grote risico’s als zich een tweede coronagolf voordoet. Per saldo verwacht de sector een omzetsdaling voor 2020 van 80 tot 85%.

Kortom: de reisbranche is dus het eerst getroffen -en misschien wel het zwaarst-, heeft enorme schade van het annuleren van boekingen die soms ver vóór de coronacrisis zijn gemaakt en zal als één van de laatste sectoren weer uit de crisis komen.

Reisvoucher is uitstel, maar geen afstel van schade

Naast forse kosten vanwege het repatriëren van klanten naar Nederland, is de branche getroffen door een ‘bankrun’ van klanten. Het stopzetten van reizen naar *alle* landen leidde immers tot honderdduizenden annuleringen. Reisorganisaties konden onmogelijk deze klanten cash terugbetalen. Daarom werd medio maart in rap tempo de zgn. *Reisvoucher* ontwikkeld: klanten kregen in plaats van geld de Reisvoucher aangeboden als toekomstige besteding van een reis. Zo is de liquiditeit van de bedrijven op peil gehouden. Garantiefonds SGR gaf garantie op deze Reisvoucher. Wordt de Reisvoucher niet besteed, dan krijgt de klant zijn geld na 6-12 maanden alsnog terug. De uitgifte van deze Reisvoucher van de branche is naar het publiek ondersteund door het Ministerie van EZK en de ACM.

Inmiddels zijn er duizenden Reisvouchers uitgegeven. De klant kan met deze Reisvoucher een nieuwe reis betalen of krijgt na uiterlijk 12 maanden de waarde van de voucher terug. Er is dus weliswaar sprake van uitstel, maar niet van afstel.

EU beveelt regelingen voor reissector aan

Ook volgens de EU behoort de vervoers- en reissector tot de meest getroffen sectoren. Daarom is er een tijdelijke EU-kaderregeling met als doel de liquiditeitstekorten te verhelpen via rechtstreekse subsidies, belastingvoordelen en leningen.

Door de EU zijn voorts half mei plannen voor de reissector vanwege corona gepubliceerd³. In de plannen houdt de EU vast aan de regel dat de keuze van een klant voor een voucher vrijwillig moet zijn en de klant ook de keus moet hebben voor teruggave van zijn reisgeld. Indien een voucher wordt uitgegeven moeten hiervoor garanties zijn⁴. Juist met de gegarandeerde Reisvoucher voldoet de reisbranche hier aan. Cash teruggave kan helaas op korte termijn niet, mede omdat leveranciers zoals luchtvaartmaatschappijen ook vouchers uitgeven (overigens zónder garantie). Daarom geeft de EU *expliciet* aan dat lidstaten zelf steun kunnen geven aan specifieke garantieregelingen voor vouchers. Lidstaten kunnen tevens steun geven om er voor te zorgen dat voldaan wordt aan verzoeken om terugbetaling vanwege corona-uitbraak⁵.

Kabinet erkent de nood van de branche, maar komt niet met een oplossing

Gelukkig erkent ook het kabinet de bijzondere positie van de reisbranche. In het eerste pakket van maatregelen staat klip en klaar dat de gezondheidsmaatregelen van het kabinet enorme consequenties hebben voor de inkomsten van sectoren zoals bijvoorbeeld annuleringen in de reisbranche. Tevens erkent de overheid dat deze inkomsten moeilijk kunnen worden teruggehaald.

³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_854

⁴ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/recommendation_vouchers_nl.pdf overweging 16

⁵ Idem, overweging 20

Het kabinet heeft aangegeven met een passende compensatieregeling en passende maatregelen voor de reisbranche⁶ te komen.

We zijn inmiddels bijna 2 maanden verder, het water staat onze sector aan de lippen, maar de beloofde uitwerking van maatregelen voor de reisbranche zijn er tot op dit moment nog niet of onvoldoende. Naast generieke maatregelen, gericht op de opvang van de omzetschade, is de reisbranche één van de genoemde sectoren in de TOGS-regeling. Maar een ieder begrijpt dat een bijdrage voor de sector van in totaal € 2 à 3 mln geen oplossing biedt voor het annuleringsprobleem. Uiteraard hebben reisbrancheorganisatie ANVR en het garantiefonds SGR plannen ontwikkeld om deze crisis te overleven. Echter, voor deze plannen is een bijdrage (in de vorm van directe steun en leningen) van honderden miljoenen noodzakelijk. De plannen zijn gepresenteerd, maar nog steeds ontbreekt instemming of uitwerking in de vorm van een passende compensatieregeling.

Steun mag. Steun moet. Zonder steun zijn de kosten voor de overheid nóg hoger.

Als gesteld geeft de EU aan dat lidstaten specifieke regelingen mogen opzetten om steun te verlenen aan exploitanten voor de vervoers- en reissector; specifiek voor terugbetalingsvorderingen vanwege de coronapandemie. Daarnaast geeft de EU lidstaten actief de overweging garantieregelingen voor vouchers op te zetten⁷. De door SGR en ANVR gepresenteerde oplossingen zijn een combinatie van een compensatieregeling voor de annuleringschade en een garantie voor de uitgegeven Reisvouchers. Dit sluit volledig aan op de EU-wetgeving. Met een goede compensatieregeling (en uiteraard een snel herstel van vakantie-reizen!) kan de sector overleven en is een groot beroep op SGR, vanwege faillissementen, niet nodig.

Indien echter een compensatieregeling/garantieregeling uitblijft, zullen vele reisbedrijven failliet gaan. Het beroep van reizigers op SGR om vervolgens de Reisvouchers uit te betalen, zal de beschikbare SGR-reserves overtreffen. De reizigers zullen zich daarna dan tot de overheid wenden, aangezien de overheid mede de acceptatie van Reisvouchers heeft gestimuleerd. Dit rampsценario leidt tot vernietiging van werkgelegenheid van duizenden reismedewerkers, een ongekende meltdown van de reisbranche, een zwaar beschadigd garantiefonds, en alsnog honderden miljoenen aan kosten voor de overheid.

Zover moeten wij het niet laten komen. Daarom is het dringend noodzakelijk om nu zo snel mogelijk de overheidsbelofte in te vullen en te besluiten om tot een goede regeling voor de reisbranche te komen.

ANVR

19 mei 2020.

⁶<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/03/17/coronavirus-kabinet-neemt-pakket-nieuwe-maatregelen-voor-banen-en-economie> maatregel 8

⁷ Zie https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/recommendation_vouchers_nl.pdf besluit 16 en 17.